

2 FIXNÉ NÁKLADY, METÓDY VÝPOČTU FIXNÝCH NÁKLADOV

PREVERTE SI VEDOMOSTI

1. Vysvetlite náklady podľa ich závislosti od zmeny objemu výkonov.
2. Vysvetlite ukazovateľ koeficientu reakcie.
3. V čom spočíva význam členenia nákladov na variabilné a fixné náklady?
4. Charakterizujte a klasifikujte variabilné náklady.
5. Charakterizujte fixné náklady.
6. Čo je dôvodom existencie fixných nákladov v podniku?
7. Ktoré dve skupiny kapacitných nákladov rozlišujeme podľa ich ovplyvniteľnosti kapacitou podniku?
8. Klasifikujte fixné náklady a vysvetlite ich.
9. Vysvetlite pojem nákladový model priebehu nákladov.
10. Charakterizujte najčastejšie používaný nákladový model.
11. Vymenujte a charakterizujte klasické metódy výpočtu fixných nákladov.
12. Aké sú výhody a nevýhody rôznych spôsobov výpočtu fixných nákladov?

Príklad 5

VÝPOČET FIXNÝCH NÁKLADOV

Na výpočet objemu fixných nákladov použite metódu najmenších štvorcov.

V sledovanom období (podľa jednotlivých období – mesiacov) sme v podniku zistili tieto údaje:

Obdobie (mesiac)	Objem produkcie Q (ks)	Celkové náklady CN (€)	Q – pQ	CN – pCN	(c) · (d)	(c) ²
	(a)	(b)	(c)	(d)	(e)	(f)
1.	300	7 500,-	-10,75	-216,67	2 329,17	115,56
2.	310	7 700,-	-0,75	-16,67	12,50	0,56
3.	305	7 600,-	-5,75	-116,67	670,83	33,06
4.	320	7 900,-	9,25	183,33	1 695,83	85,56
5.	322	7 940,-	11,25	223,33	2 512,50	126,56
6.	318	7 860,-	7,25	143,33	1 039,17	52,56
7.	335	8 200,-	24,25	483,33	11 720,83	588,06

Obdobie (mesiac)	Objem produkcie Q (ks)	Celkové náklady CN (€)	Q - pQ	CN - pCN	(c) · (d)	(c) ²
	(a)	(b)	(c)	(d)	(e)	(f)
8.	250	6 500,-	-60,75	-1 216,67	73 912,50	3 690,56
9.	302	7 550,-	-8,75	-166,67	1 458,33	76,56
10.	315	7 800,-	4,25	83,33	354,17	18,06
11.	340	8 300,-	29,25	583,33	17 062,50	855,56
12.	312	7 750,-	1,25	33,33	41,67	1,56
Priemer	310,75	7 716,67	-	-	-	-
Spolu	-	-	0,00	0,00	112 810,00	5 644,25

Vysvetlivky:

Q je objem produkcie (ks),

CN - celkové náklady (€),

pQ - priemerná produkcia,

pCN - priemerné celkové náklady,

(c)² - druhá mocnina (štvorec) odchýlky produkcie od priemeru produkcie.

Fixné náklady vypočítame pomocou **štatistickej metódy najmenších štvorcov**. Uvažujeme pritom, že vývoj nákladov budeme zjednodušene modelovať ako lineárnu funkciu. Táto lineárna funkcia bude mať všeobecný tvar:

$$y = a + b \cdot x$$

a v ekonomickej interpretácii ju upravíme takto:

$$CN = N_f + N_{vj} \cdot Q$$

kde:

CN sú celkové náklady (€), budú vyjadrovať priemerné náklady obdobia, t. j. jedného mesiaca,

N_f - fixné náklady na celý objem produkcie (€), budú vyjadrovať priemerné fixné náklady obdobia, t. j. jedného mesiaca,

N_{vj} - variabilné náklady na jednotku produkcie (€), budú vyjadrovať priemerné variabilné náklady na priemernú jednotku produkcie,

Q - objem produkcie za sledované obdobie (ks), t. j. priemerný objem na jeden mesiac.

Zo zadania **vypočítame priemerné ukazovatele za mesiac**:

- priemerná produkcia = 310,75 ks,
- priemerné celkové náklady = 7 716,67 €.

Postup výpočtu: V tabuľke zadania v stĺpci (c) vypočítame rozdiel produkcie každého obdobia a priemeru produkcie týchto období, v stĺpci (d) vypočítame rozdiel celkových nákladov každého obdobia a priemerných celkových nákladov týchto období, v stĺpci (e) bude súčin stĺpcov (c) a (d), v stĺpci (f) vypočítame druhú mocninu (štvorec) stĺpca (c).

Z údajov v tabuľke **vypočítame variabilné náklady** na jednotku produkcie (na ks):

$$\text{súčet stĺpca (e) : súčet stĺpca (f)}$$

čiže

$$N_{vj} = 112\,810 : 5\,644,25 = 19,99 \text{ €/ks}$$

Pomocou skôr vypočítaných priemerných ukazovateľov a variabilných nákladov na jednotku produkcie a dosadením týchto údajov do lineárnej rovnice **vypočítame sumu fixných nákladov (Nf)**:

$$pCN = Nf + 19,99 \cdot pQ$$

$$7\,716,67 \text{ €} = Nf + 19,99 \text{ €/ks} \cdot 310,75 \text{ ks}$$

Úpravou tejto rovnice dostaneme sumu $Nf = 1\,505,80 \text{ €}$.

Musíme si uvedomiť, že vypočítané priemerné údaje a údaje v tabuľke sú za jeden mesiac, potom ročná suma fixných nákladov bude: $12 \cdot 1\,505,80 \text{ €} = 18\,069,55 \text{ €}$ (pozn. ukazovatele boli zaokrúhlené, ale výpočet je presný).

Lineárna nákladová funkcia má tvar: $CN = 1\,505,80 + 19,99 \cdot Q$

Tento „ručný“ výpočet je pomerne zdĺhavý. Na zjednodušenie práce sme využili bežný tabuľkový procesor Microsoft Excel 2016. Základné údaje, objem produkcie a celkové náklady však treba jednoznačne zapísať tak, ako je to vo vstupnej tabuľke. Pomocou funkcie AVERAGE sme vypočítali priemery objemu produkcie a celkových nákladov. Na výpočet ukazovateľa priemerné variabilné náklady sme použili funkciu LINEST. Aby sme predišli zložitým výpočtom, pomocou funkcie CORREL sme vypočítali hodnotu korelačného koeficienta (r). Skúmali sme mieru závislosti medzi celkovými nákladmi a objemom produkcie. Výsledok je $r = 0,999963263$. Hodnota korelačného koeficienta je veľmi vysoká. Mohli by sme povedať, že medzi premennými existuje až dokonalá funkčná závislosť.

Ešte pohodlnejšia cesta, okrem zapísania vstupných údajov, je využitie nástroja Data Analysis, ktoré sa nachádza vpravo hore v hornej liste záložky Údaje. V Analysis Tools treba spustiť funkciu Regression a v údajoch sa objavia všetky požadované štatistické vlastnosti skúmanej dvojice údajov.

Výpočet fixných nákladov metódou dvoch období

Tento výpočet je založený na úvahe rozdeliť časové obdobie na dva približne rovnako dlhé časové úseky. Za prvé aj za druhé časové obdobie vypočítame priemery objemu produkcie a celkových nákladov.

Priemer	Celkové náklady (€)	Objem produkcie (ks)
Obdobie 1. – 6.	7 750,-	312,50
Obdobie 7. – 12.	7 683,33	309,00

Údaje dosadíme do sústavy dvoch lineárnych rovníc s dvomi neznámymi:

$$7\,750 = Nf + Nvj \cdot 312,50$$

$$7\,683,33 = Nf + Nvj \cdot 309$$

Po úprave rovnice (od prvej odpočítame druhú, vypadne Nf) dostaneme:

$$66,67 = 0 + Nvj \cdot 3,50$$

$$Nvj = 19,04761905 \text{ €/ks, zaokr. } 19,05 \text{ €/ks}$$

Dosadením údajov $Nvj = 19,05$ do ľubovoľnej z uvedených rovníc zo sústavy rovníc, napríklad

$$7\,750 = Nf + 19,05 \cdot 312,50$$

Výsledok bude $Nf = 1\,797,62 \text{ €}$

Lineárna nákladová funkcia má tvar: $CN = 1\,797,62 + 19,05 \cdot Q$

3 KALKULÁCIA DELENÍM PRIPOČÍTAVANIE NÁKLADOV DELENÍM POMEROVÝMI ČÍSLAMI

PREVERTE SI VEDOMOSTI

1. Charakterizujte kalkulácie nákladov.
2. Vysvetlite pojem kalkulačný systém.
3. Vymenujte a vysvetlite jednotlivé dimenzie kalkulačného systému.
4. Vysvetlite úlohy kalkulačného systému v užšom a širšom chápaní.
5. Vymenujte a vysvetlite činnosti vedúce k vytvoreniu kalkulačného systému.
6. Čo tvorí kalkulačnú dokumentáciu?
7. Čoho sa týkajú v podniku kalkulačné povinnosti?
8. Podrobne vysvetlite základné atribúty kalkulácie nákladov.
9. Vysvetlite pojem kalkulačná jednotka.
10. Vysvetlite vzťah princípu príčinnej súvislosti a funkčne účelového členenia nákladov v kalkuláciách.
11. Vysvetlite sumarizačný kalkulačný vzorec.
12. Vysvetlite retrográdny kalkulačný vzorec.
13. Vysvetlite, čo je rozvrhová základňa kalkulácií.
14. Vymenujte a vysvetlite požiadavky kladené na rozvrhovú základňu.
15. Ktorými zásadami sa riadi metodika a technika kalkulácie v záujme jednotnosti, objektívnosti a adresnosti pri pripočítavaní nepriamych nákladov k výkonom?
16. Aké druhy rozvrhových základní poznáte?
17. Vysvetlite, čo vyjadrujú pojmy alokácia nákladov, princípy alokácie a fázy alokácie.
18. Vysvetlite druhy kalkulácií nákladov z hľadiska času a ich funkcií v riadiacom procese podniku.
19. Vysvetlite kalkulácie z hľadiska spôsobu ich zostavovania.
20. Vysvetlite kalkulácie z hľadiska využitia produkčnej kapacity podniku.
21. Vysvetlite význam kalkulovania nákladov.
22. Čo je podstatou kalkulovania nákladov a čo ho ovplyvňuje?
23. Vysvetlite, čo je metóda kalkulovania nákladov.
24. Od čoho závisí voľba metódy kalkulovania nákladov?
25. Vysvetlite, ako sa prejavuje technologická stránka jednotlivých druhov výroby v rôznych produkčných podnikoch.
26. Vymenujte, aké kalkulačné metódy sa najčastejšie používajú v združených výrobných a v nezdružených výrobných podnikoch.

Príklad 11

ROZHODOVANIE O VÝBERE VHODNEJ KALKULAČNEJ METÓDY

Prípadová štúdia

Kalkulácie riešia problém, či venovať pozornosť skôr matematicko-technickej stránke problému, čiže otázke: „Ako priradovať náklady?“, alebo či riešiť podstatu problému: „Na základe akých princípov sa priradujú spoločné náklady výkonom?“ Uvedieme príklad, ktorý veľmi dobre ilustruje náročnosť rozhodovacieho problému.

Obchodník so zeleninou nakúpil 1 000 kg zemiakov za 400 € a 500 kg kapusty za 150 €. Okrem týchto nákladov musí počítať aj s 90 € nákladov na dopravu. Jeho celkové výdavky v podobe nákladov sú spolu 640 €. Aké sú úplné vlastné náklady na 1 kg zemiakov a 1 kg kapusty?

Aby bolo možné určiť úplné vlastné náklady zemiakov a kapusty, treba priradiť týmto dvom druhom tovaru aj dopravné náklady. Treba rozhodnúť, ako rozdeliť náklady na dopravu. Je to rozhodovacia úloha a od konkrétneho rozhodnutia závisí výsledok výpočtu. Úlohu možno riešiť týmito spôsobmi:

- a) Rovnomerné rozdelenie dopravných nákladov:
  - 90 € : 2 druhy tovarov bez ohľadu na ďalšie skutočnosti
  - náklady na 1 kg zemiakov (400 € + 45 €) : 1 000 kg = 0,445 €, zaokr. 0,45 €
  - náklady na 1 kg kapusty (150 € + 45 €) : 500 kg = 0,39 €
- b) Rozdelenie dopravných nákladov podľa pomeru hmotnosti zemiakov a kapusty:
  - 1 000 kg : 500 kg = 2 : 1
  - náklady na 1 kg zemiakov (400 € + 60 €) : 1 000 kg = 0,46 €
  - náklady na 1 kg kapusty (150 € + 30 €) : 500 kg = 0,36 €
- c) Rozdelenie dopravných nákladov podľa nákupnej ceny zemiakov a kapusty:
  - 400 € : 150 € = 65,4545 € : 24,5454 €
  - náklady na 1 kg zemiakov (400 € + 65,4545 €) : 1 000 kg = 0,465454 €, zaokr. 0,47 €
  - náklady na 1 kg kapusty (150 € + 24,5454 €) : 500 kg = 0,3490909 €, zaokr. 0,35 €
- d) Rozdelenie dopravných nákladov, ak sa nakúpené zemiaky považujú za hlavný výkon, na ktorý sú priradené aj dopravné náklady v plnej výške:
  - náklady na 1 kg zemiakov (400 € + 90 €) : 1 000 kg = 0,49 €
  - náklady na 1 kg kapusty 150 € : 500 kg = 0,30 €
- e) Rozdelenie dopravných nákladov, ak sa nakúpená kapusta považuje za hlavný výkon, na ktorý sú priradené aj dopravné náklady v plnej výške:
  - náklady na 1 kg zemiakov 400 € : 1 000 kg = 0,40 €
  - náklady na 1 kg kapusty (150 € + 90 €) : 500 kg = 0,38 €
- f) Rozdelenie dopravných nákladov v závislosti od dosiahnutej trhovej ceny zemiakov 0,55 €/kg a kapusty 0,45 €/kg, obchodník mal tržbu za zemiaky spolu 550 € a za kapustu tržby spolu 225 €:
  - 550 € : 225 € = 63,870967 € : 26,129032 €
  - náklady na 1 kg zemiakov (400 € + 63,87 €) : 1 000 kg = 0,46387 €, zaokr. 0,43 €
  - náklady na 1 kg kapusty (150 € + 26,13 €) : 500 kg = 0,35226 €, zaokr. 0,35 €

V závislosti od spôsobu pripočítania spoločných nákladov vidíme, že úplné vlastné náklady zemiakov sa pohybujú od 0,40 €/kg do 0,49 €/kg a kapusty od 0,30 €/kg do 0,39 €/kg. Musíme podotknúť, že všetky prepočty sú správne a rovnocenné.

5 PRIRÁŽKOVÁ KALKULÁCIA

PREVERTE SI VEDOMOSTI

1. Kedy sa uplatňuje prirážková metóda kalkulovania?
2. Vysvetlite pojem rozvrhová základňa.
3. Akým spôsobom sa určujú priame náklady v prirážkovej kalkulácii na kalkulačnú jednotku?
4. Ako sa určujú režijné náklady na kalkulačnú jednotku pri prirážkovej metóde kalkulovania?
5. Aký je rozdiel medzi výpočtom režijnej prirážky a režijnej sadzby pri prirážkovej metóde kalkulovania?
6. Aké zásady platia pri rozpočítavaní výrobnjej, správnej a odbytovej réžie pri prirážkovej metóde kalkulovania?
7. Akou formou môže byť aplikovaná prirážková metóda kalkulovania?
8. Charakterizujte úhrnnú (sumačnú) metódu rozpočítavania nepriamych nákladov.
9. Charakterizujte diferencovanú prirážkovú kalkuláciu.
10. Charakterizujte kalkuláciu zostavenú pomocou sadzieb režijných nákladov na strojovú hodinu.

Príklad 25 PRIRÁŽKOVÁ METÓDA KALKULOVANIA

Prípadová štúdia

Malý podnik NITKA, s. r. o., vyrábajúci ozdobné prikrývky metódou patchwork, sa v roku 200X rozhodol pre výrobu dvoch základných druhov výrobkov: veľkej prikrývky Klára a malej prikrývky Ema. Prikrývky budú vyrobené z dvoch základných druhov materiálu, nastrihaných na základné komponenty v tvare štvorcov a opätovne zošitých do jedného celku. Pri prikrývke Ema bude základný rozmer štvorcov menší a výroba tohto druhu produktu bude preto prácnejšia. Zamestnanci pri práci uplatňujú svoju kreativitu a vytvárajú originálne patchworkové vzory osobitne pre každý produkt.

Normy spotreby materiálu

Materiál	Cena (€/m)	Výrobok Klára (m)	Výrobok Ema (m)
Dreamscapes Ocean	10	4	1
Pandas Aqua	20	1	1

Normy spotreby práce

Výrobok	Norma prácnosti (hod/ks)	Mzdové náklady na 1 hod. práce (€/hod)
Klára	2,5	8
Ema	6,25	8

Ostatné náklady podnik zahŕňa do režijných nákladov a predstavujú ročne sumu 100 000 €.

Plánovaný objem výroby a predaja jednotlivých produktov je 1 000 ks prikrývok Klára a 1 000 ks prikrývok Ema.

Úlohy:

1. Vypočítajte výšku priamych nákladov jednotlivých produktov.
2. Zostavte kalkuláciu úplných vlastných nákladov jednotlivých produktov s použitím prirážkovej metódy kalkulovania. Na rozvrhnutie režijných nákladov použite rozvrhovú základňu:
  - a) priamy materiál,
  - b) priame mzdy,
  - b) priame náklady.
3. Porovnajte úplné vlastné náklady jednotlivých výrobkov vypočítané na základe jednotlivých rozvrhových základní v úlohe 2.

1. Priame náklady

Výpočet priamych nákladov vychádza z technicko-hospodárskych noriem určujúcich spotrebu základného materiálu, miezd výrobných robotníkov (prípadne ostatných priamo spotrebovávaných komponentov) na jednotlivé produkty a jednotkových cien.

Výpočet nákladovej položky priamy materiál

Priamy materiál výrobku Klára:

$$PMat_{j \text{ Klára}} = 4 \text{ m} \cdot 10 \text{ €/m} + 1 \text{ m} \cdot 20 \text{ €/m} = 60 \text{ €/ks}$$

$$PMat_{\text{Klára}} = 60 \text{ €/ks} \cdot 1\,000 \text{ ks} = 60\,000 \text{ €}$$

Priamy materiál výrobku Ema:

$$PMat_{j \text{ Ema}} = 1 \text{ m} \cdot 10 \text{ €/m} + 1 \text{ m} \cdot 20 \text{ €/m} = 30 \text{ €/ks}$$

$$PMat_{\text{Ema}} = 30 \text{ €/ks} \cdot 1\,000 \text{ ks} = 30\,000 \text{ €}$$

Výpočet nákladovej položky priame mzdy

Priame mzdy výrobku Klára:

$$PMzd_{j \text{ Klára}} = 2,5 \text{ hod/ks} \cdot 8 \text{ €/hod} = 20 \text{ €/ks}$$

$$PMzd_{\text{Klára}} = 20 \text{ €/ks} \cdot 1\,000 \text{ ks} = 20\,000 \text{ €}$$

Priame mzdy výrobku Ema:

$$PMzd_{j \text{ Ema}} = 6,25 \text{ hod/ks} \cdot 8 \text{ €/hod} = 50 \text{ €/ks}$$

$$PMzd_{\text{Ema}} = 50 \text{ €/ks} \cdot 1\,000 \text{ ks} = 50\,000 \text{ €}$$

Výpočet nákladovej položky priame náklady

Priame náklady výrobku Klára:

$$PN_{j \text{ Klára}} = 60 \text{ €/ks} + 20 \text{ €/ks} = 80 \text{ €/ks}$$

$$PN_{\text{Klára}} = 80 \text{ €/ks} \cdot 1\,000 \text{ ks} = 80\,000 \text{ €}$$

Priame mzdy výrobku Ema:

$$PN_{j \text{ Ema}} = 30 \text{ €/ks} + 50 \text{ €/ks} = 80 \text{ €/ks}$$

$$PN_{\text{Ema}} = 80 \text{ €/ks} \cdot 1\,000 \text{ ks} = 80\,000 \text{ €}$$

2. Kalkulácia úplných vlastných nákladov jednotlivých výrobkov

a) Rozpočítanie režijných nákladov pomocou rozvrhovej základne priamy materiál.

Režijné náklady = 100 000 €

$$\text{Pr RN} = \frac{\text{RN}}{\sum (\text{PMat.}_j \cdot Q)} \cdot 100$$

$$\text{Pr RN} = \frac{100\,000}{60 \cdot 1\,000 + 30 \cdot 1\,000} \cdot 100 = \frac{100\,000}{90\,000} \cdot 100 = 111,11 \% \text{ z PMat}$$

Prirážka režijných nákladov je 111,11 % z priameho materiálu.

Výpočet výšky režijných nákladov pripadajúcich na jednotlivé výrobky:

$$\text{RN}_{j \text{ Klára}} = 1,1111 \cdot 60 \text{ €/ks} = 66,67 \text{ €/ks}$$

$$\text{RN}_{j \text{ Ema}} = 1,1111 \cdot 30 \text{ €/ks} = 33,33 \text{ €/ks}$$

$$\text{RN}_{\text{Klára}} = 66,67 \text{ €/ks} \cdot 1\,000 \text{ ks} = 66\,670 \text{ €}$$

$$\text{RN}_{\text{Ema}} = 33,33 \text{ €/ks} \cdot 1\,000 \text{ ks} = 33\,330 \text{ €}$$

$$\text{Spolu RN} = 66\,670 + 33\,330 = 100\,000 \text{ €}$$

Rozvrhovú základňu priamy materiál by bolo vhodné použiť vtedy, ak by vyššia spotreba priameho materiálu bola spojená s vyššou spotrebou režijných nákladov. V prípade podniku NITKA by použitie rozvrhovej základne priamy materiál bolo výhodné, ak by prevažnú časť režijných nákladov tvorili náklady naviazané na veľkosť produktu, ako sú režijné materiály (v tomto prípade nite), energie, odpisy strojov, náklady na odbyt (napr. obaly), a tieto by boli vo väčšej miere spotrebované v prípade väčšej prikrývky.

Kalkulácia nákladov

Položka nákladov	Výrobok	
	Klára	Ema
Priamy materiál (€/ks)	60,-	30,-
Priame mzdy (€/ks)	20,-	50,-
Priame náklady (€/ks)	80,-	80,-
Režijné náklady (€/ks)	66,67	33,33
Úplné vlastné náklady výkonu (€/ks)	146,67	113,33

b) Rozpočítanie režijných nákladov pomocou rozvrhovej základne priame mzdy.

Režijné náklady = 100 000 €

$$\text{Pr RN} = \frac{\text{RN}}{\sum (\text{PMzd.}_j \cdot Q)} \cdot 100$$

$$\text{Pr RN} = \frac{100\,000}{20 \cdot 1\,000 + 50 \cdot 1\,000} \cdot 100 = \frac{100\,000}{70\,000} \cdot 100 = 142,86 \% \text{ z PMzd.}$$

Prirážka režijných nákladov je 142,86 % z priamych miezd.

Výpočet výšky režijných nákladov pripadajúcich na jednotlivé výrobky:

6 KALKULÁCIA NÁKLADOV PODĽA ČIASTKOVÝCH ČINNOSTÍ

PREVERTE SI VEDOMOSTI

1. Vysvetlite podstatu kalkulácie nákladov podľa čiastkových činností (*Activity Based Costing*, metóda ABC).
2. Prečo bola vypracovaná koncepcia kalkulácie nákladov podľa čiastkových činností?
3. Vymenujte a vysvetlite hierarchiu úrovné činností v kalkuláciách nákladov podľa čiastkových činností.
4. Na aké informácie o činnostiach je zameraná kalkulácia nákladov podľa čiastkových činností?
5. Klasifikujte náklady podľa metodiky kalkulácie nákladov podľa čiastkových činností.
6. Vysvetlite pojem zdroje podniku z pohľadu kalkulácie nákladov podľa čiastkových činností.
7. Vysvetlite pojem činnosť, resp. aktivita.
8. Čo vyjadrujú pojmy nosič zdrojov, nosič činností a nosič nákladov?
9. Akú úlohu plní nákladový fond činností?
10. Vysvetlite pojem nákladový objekt.
11. Porovnajzte kalkulácie nákladov podľa čiastkových činností s tradičným kalkulačným postupom prezentovaným prirážkovou kalkuláciou.
12. Vysvetlite, aké formy a obsah môže mať kalkulačný postup (vzorec) pri kalkuláciách nákladov podľa čiastkových činností.
13. Vysvetlite podstatu rozpočtovania nákladov podľa čiastkových činností.
14. Konkretizujte úlohy pri zostavovaní rozpočtu nákladov podľa čiastkových činností.

Príklad 34

KALKULÁCIA NÁKLADOV PRIRÁŽKOU A METÓDOU ABC

Prípadová štúdia

Maloobchodný podnik predáva tovar zaradený do troch tovarových radov: pečivo, mliekarenské výrobky a cukrovinky. Náklady na nakúpený tovar (tovarové náklady) spolu za tovarové rady boli 318 500 € a režijné náklady na prevádzku podniku (obchodné náklady) boli spolu vo výške 127 400 €. Tržby za predaný tovar boli spolu 505 000 €. Vstupné údaje a základné výpočty sú v tabuľke.

Položka/Tovarový rad	Tovarový rad 1	Tovarový rad 2	Tovarový rad 3	Tovarové rady spolu
Tržby (€)	155 000,-	185 000,-	165 000,-	505 000,-
Náklady na nakúpený tovar (€)	95 000,-	115 000,-	108 500,-	318 500,-

Podnik vykonal analýzu činností v podniku a zistil tieto skutočnosti:

a) definoval hlavné režijné činnosti a k nim identifikoval príčinu ich spotreby (nosič nákladov činností):

Činnosť (aktivita)	Nosič nákladov činností
Objednávanie tovaru	Počet spracovaných nákupných objednávok
Preberanie tovaru na sklad	Počet dodávok tovaru na sklad
Skladovanie tovaru (práce v sklade)	Počet hodín práce v sklade
Obsluha zákazníkov	Počet predaných položiek

b) identifikoval objem spotreby konkrétnych hlavných režijných činností, podľa príčin ich vzniku, jednotlivými tovarovými radmi:

Spotreba činností tovarovým radom	Tovarový rad 1	Tovarový rad 2	Tovarový rad 3	Spolu
Objednávanie tovaru	170	100	30	300 vystavených objednávok
Preberanie tovaru na sklad	550	200	166	916 dodávok tovaru
Skladovanie tovaru	420	390	70	880 hodín práce
Obsluha zákazníkov	55 000	72 000	29 000	156 000 predaných položiek

c) vyčíslil na základe vnútroorganizačných účtov spotrebu nákladov na hlavné režijné činnosti:

Činnosť (aktivita)	Náklady na činnosti za všetky tovarové rady (€)
Objednávanie	24 000,-
Preberanie tovaru	45 800,-
Skladovanie tovaru	26 400,-
Obsluha zákazníkov	31 200,-
Spolu	127 400,-

Úlohy:

1. Rozpočítajte režijné náklady podľa hodnoty nákladov za nakúpený tovar.
2. Vypočítajte celkové náklady, hrubý zisk a rentabilitu tržieb podľa tovarových radov a za podnik spolu.
3. Rozpočítajte režijné náklady na tovarové rady metódou ABC (kalkulácia nákladov podľa čiastkových činností).
4. Porovnajte hrubý zisk a rentabilitu tržieb za tovarové rady podľa oboch použitých metód rozpočítania režijných nákladov a výsledky slovne komentujte.

Riešenie:

1.

Prirážka režijných nákladov = $(127\,400 : 318\,500) \cdot 100\% = 40\%$

Napríklad režijné náklady pre Tovarový rad 1 = $95\,000 \cdot 40\% = 38\,000\text{ €}$